

Achtergrond

Het dumpen van drugsafval is een hardnekkig probleem met een ecologische impact (bodem- en mogelijk grondwaterverontreiniging) en een grote maatschappelijke en financiële impact op burgers, bedrijven, instellingen en gemeenten die erdoor worden getroffen. De aard, de omvang en spreiding van de dumpingen is de afgelopen jaren verder toegenomen. Na eerst een tijdelijke voorziening op de begroting van het ministerie van IenW is er sinds 2019 een structurele voorziening van het ministerie van JenV om gedupeerden (gedeeltelijk) te compenseren. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 1 mln. beschikbaar. Door de toename van grote dumpingen met opruim- en saneringskosten die enkele tonnen bedragen, is de bestaande regeling niet meer voor alle gevallen toereikend. Qua beschikbaar bedrag, maar ook qua voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te komen. Die is op basis van de ervaringen met opruimkosten in het verleden én om reden snel te kunnen uitkeren, gemaximeerd op €25.000 per geval.

Op 9 mei jl. bracht de staatssecretaris van IenW een werkbezoek aan één van de grootste vindplaatsen van drugsval van dit moment: de drugspuit in de Brabantse Wal. Hierbij waren ook vertegenwoordigers van de gemeente Zundert aanwezig, waar de andere mega dumping is gevonden. Voor beide dumpingen zijn de voorlopig geschatte saneringskosten €700.000 per geval. De staatssecretaris heeft toegezegd om medio september 2022 met een oplossingsvoorstel te komen. Op 12 juli jl. vond een eerste directeurenoverleg (DO) tussen het ministerie van IenW, het ministerie van JenV, de VNG, de Unie van Waterschappen en het IPO plaats om de oplossingsmogelijkheden te verkennen.

Uitgangspunten

Betrokken partijen hebben de intentie om tot een gezamenlijke oplossing te komen opnieuw bevestigd. Afgesproken is dat wordt toegewerkt naar een drieledig voorstel medio september:

1. Een concreet voorstel voor de compensatie van de saneringskosten van de megadumpingen (Brabantse Wal, Zundert)
2. Een richtinggevend/kaderstellend advies voor de contouren van een structureel verruimde regeling
3. Een voorstel voor een tijdelijke voorziening (2022/2023) voor compensatie van dumpingen die buiten de huidige regeling vallen

Ad 1. Specifieke voorziening megadumpingen drugsdumpput De Brabantse Wal en Zundert

Het betreft hier op basis van een eerste schatting een schadebedrag van tweemaal € 700.000. Er loopt een onderzoek om dit nader in beeld te brengen. De gedeelde lijn is dat hier een snel (eind augustus/begin september) een eenmalige voorziening voor moet worden getroffen. Inmiddels is bekend dat de provincie NB bereid is tot voorfinanciering. Dat geeft wat lucht. Het Rijk is bereid tot een toezegging op papier de bedragen die NB voorschiet (gedeeltelijk) te compenseren. Dit dient echter nog verder te worden uitgedacht met het oog op precedentwerking en een meer structurele oplossing (idealiter hebben deze een gelijke insteek). Hierover zal verder het gesprek moeten worden gevoerd tussen het Rijk, de provincie Noord-Brabant, het Brabant Landschap en Waterschap Brabantse Delta. Daarbij zal moeten worden bekeken in welke vorm een specifieke compensatie/subsidie wordt uitgekeerd.

Ad 2. Bouwstenen verruimde en verbeterde regeling

In het DO van 12 juli is een aantal zaken naar voren gebracht die kunnen worden gezien als bouwstenen voor een verruimde en verbeterde regeling. Deels zijn er al min of meer richtinggevende uitspraken gedaan, deels zijn vragen opgeworpen die nog moeten worden uitgezocht dan wel uitonderhandeld. Dit leidt tot de volgende voorlopige krijtstrepen:

1. Een verruimde regeling heeft een duaal karakter: de huidige systematiek van laagdrempelige toekenning bij relatief kleine dumpingen en aparte systematiek (voorziening) voor de compensatie van grote dumpingen (boven het drempelbedrag).
2. De regeling heeft expliciet géén betrekking op compensatie van (opruim- en sanerings)kosten die in het kader van de opsporing van drugslabs
3. In praktische zin is het aannemelijk dat de huidige regeling voor dumpingen onder de 25.000 EUR voldoet en in 2022, 2023 en mogelijk ook in 2024 nog in zijn huidige vorm in stand wordt gehouden.
4. Voor wat betreft de regeling voor grote dumpingen is voor 2022 en 2023 een tijdelijke voorziening die in diezelfde periode wordt uitgewerkt tot een structurele regeling, het meest voor de hand liggend. Zie ook onder ad 3.
5. Vraagpunten voor de uitwerking van de toekomstige structurele regeling zijn:
 - a. De hoogte van het totale bedrag waarin de regeling moet voorzien.
 - b. De dekking van de voorziening (wie draagt wat bij?), inclusief een hernieuwde verkenning in hoeverre deze gehaald kan worden bij criminelen (vergelijk met schadefonds geweldsmisdrijven en Project X in 2014)¹.
 - c. De uitvoeringsorganisatie: deze is nu centraal en dat ligt ook voor de toekomst voor de hand, maar blijft het een 'optelsom' van twaalf provinciale regelingen of wordt het een centrale regeling. En in het verlengde daarvan wie wordt de uitvoeringsorganisatie?
 - d. De betere verankering in de opsporingsketen van de informatie die beschikbaar komt bij het opruimen van een dumping (o.a. over drugslozingen in het riool en satelietbeelden waarop verontreinigde bodem te zien is. Mogelijk ligt hier ook een meer nadrukkelijker rol voor de RIEC's en de omgevingsdiensten (zoals in Noord-Brabant)
 - e. Overige zaken als het naast financiële compensatie bieden van andere vormen van steun (zoals kennis) aan (kleine) gemeenten (motie Slootweg) en de implicaties van het in werking treden van de omgevingswet (bodemtaken gaan over van provincies naar gemeenten).

De nader uitwerkte contouren zouden dan in het BO medio september moeten worden vastgesteld en als kader dienen voor een nadere uitwerking en invulling daarvan in gezamenlijkheid door de ministeries van IenW en JenV, de VNG, de UVW en het IPO (en BIJ12 als huidige uitvoeringsorganisatie). Mogelijk dat op enig moment ook rol en betrokkenheid van het ministerie van BZK (en Financiën?) gewenst is. In de inzet zou dan kunnen zijn dat er uiterlijk op 1 januari 2024 een verruimde en waar nodig geoptimaliseerde structurele (duale) regeling in werking kan treden.

Ad 3. Tijdelijke voorziening drugsvaldumpingen die buiten de huidige regeling vallen

In het overleg is ook uitgesproken dat wat betreft andere en mogelijk nog aankomende grote saneringssituaties die buiten de bestaande regeling vallen, er landelijk een tijdelijke financiële voorziening zou moeten zijn. Hierin wordt een onderscheid gemaakt in mogelijk nieuwe megadumpingen en dumpingen met saneringskosten in de orde van grootte van €25.000-€200.000. Bij de laatste categorie gaat het deels ook om dumpingen die al hebben plaatsgevonden en waar mogelijk deels al compensatie tot een maximum van €25.000 is toegekend. De insteek is dat hier ook – vooruitlopend op een structurele verruimde regeling – een tijdelijke voorziening voor komen. Een belangrijke vraag is daar hoe dat juridisch in te steken (past niet binnen de huidige subsidieregeling) en te financieren. Het eerste is een vraag aan de werkgroep; het tweede zal in een nader gesprek tussen het ministerie van IenW, JenV, IPO, VNG en UVW moeten worden besproken en afgesproken. Daarbij ook te bezien in hoeverre een eventuele onderbesteding vanuit de huidige regeling daaraan kan bijdragen (vraag aan werkgroep)

Processtappen

Om daar te komen worden de volgende stappen gezet:

- Schriftelijke ronde met commentaar/aanvullingen op kaders/contourennotitie (wk29/30)
- Starten (bestuurlijk) gesprek tussen IenW, JenV, de provincie Noord-Brabant en Brabants Landschap over concreet voorstel incidentele voorziening Megadumpingen (wk33 conceptvoorstel gereed)
- De werkgroep vragen de kaders voor de structurele regeling waar nodig verder uit werken en met een advies te komen (wk 33 concept-uitwerking gereed):
 - o Een toekomstbestendige structurele regeling die uiterlijk 1.1.24 in werking moet treden; nadere uitwerking na BO in september
 - o Een tijdelijke voorziening voor compensatie dumpingen die buiten de huidige regeling zijn gevallen of in 2022/2023 mogelijk nog gaan vallen; na het BO in september uitwerken
- Bespreking beide in volgend overleg DO (ws 31 augustus in de ochtend)

BIJLAGE: overzicht subsidieaanvragen dumpingen tussen €25k en €200k (exclusief megadumpingen)

Aanvragen 2021 – verleende subsidies die zijn afgetopt tot 24.999

Provincie	Publiek-rechtelijk	Projectkosten	Totaal verleend	Te verlenen zonder maximum	verschil
Drenthe	Nee	€ 46.622,75	€ 24.999,00	€ 46.622,75	€ 21.623,75
Zuid-Holland	Nee	€ 76.942,02	€ 24.999,00	€ 76.942,02	€ 51.943,02
Noord-Brabant	Ja	€ 190.631,56	€ 24.999,00	€ 95.315,78	€ 70.316,78
Noord-Brabant	Ja	€ 77.075,16	€ 24.999,00	€ 38.537,58	€ 13.538,58
Noord-Brabant	Ja	€ 96.098,73	€ 24.999,00	€ 48.049,37	€ 23.050,37
Noord-Brabant	Ja	€ 126.066,29	€ 24.999,00	€ 63.033,15	€ 38.034,15
					€ 218.506,64

Dus als de mogelijk te verlenen subsidie niet gemaximeerd zou zijn tot 24999,-, had er mbt de subsidieaanvragen in 2021 € 218.506,44 meer subsidie verleend kunnen worden. (Overheden ontvangen 50% van de opruimingskosten.)

Aanvragen 2022 tot 15-07-2022 – verleende subsidies die zijn afgetopt tot 24.999

Provincie	Publiek-rechtelijk	Projectkosten	Totaal verleend	Te verlenen zonder maximum	verschil
Noord-Holland	Ja	€ 58.873,00	€ 24.999,00	29.436,50	4.437,50
Noord-Holland	Ja	€ 61.251,91	€ 24.999,00	30.625,96	5.626,96
Limburg	Nee	€ 27.568,17	€ 24.999,00	27.568,17	2.569,17
Limburg	Nee	€ 40.772,60	€ 24.999,00	40.772,60	15.773,60
Noord-Brabant	Nee	€ 79.168,29	€ 24.999,00	79.168,29	54.169,29
Noord-Brabant	Nee	€ 27.111,24	€ 24.999,00	27.111,24	2.112,24
					84.688,76

Dus als de mogelijk te verlenen subsidie niet gemaximeerd zou zijn tot 24999,-, had er mbt de subsidieaanvragen in 2022 tot 15-07 een bedrag van € 84.688,76 meer subsidie verleend kunnen worden. (Overheden ontvangen 50% van de opruimingskosten.)